

Sygn. akt VII U 1266/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lucyna Łaciak

Protokolant: Emilia Poddębniak

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2016 r. w Warszawie

sprawy J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

z udziałem firmy (...) z siedzibą w W.

na skutek odwołania J. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 3 czerwca 2015 r. znak: UBS/RO/(...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza iż J. W. zatrudniona jako pracownik na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) M. W. z siedzibą w W. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 01 czerwca 2011 r do 30 września 2013 r oraz od dnia 21 lipca 2014 r.

UZASADNIENIE

J. W. w dniu 21 lipca 2015 r. złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odwołanie od decyzji ww. organu rentowego z dnia 3 czerwca 2015 r., nr: (...) stwierdzającej, iż od dnia 1 czerwca 2011 r. do dnia 30 września 2013 r. oraz od dnia 21 lipca 2014 r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek M. W.. Ubezpieczona wniosła o objęcie jej ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym w powyższych okresach. W uzasadnieniu odwołania J. W. wskazała, że od dnia 1 czerwca 2011 r. pracowała w firmie (...) na stanowisku ekspedientki w sklepie spożywczym. Zaznaczyła, że zatrudnienie trwało do dnia 30 września 2013 r., tj. dwa lata i cztery miesiące, a następnie od dnia 21 lipca 2014 r. Odwołująca podniosła, że od dnia 10 października 2014 r. stała się niezdolna do pracy, ponieważ poddała się operacji kręgosłupa, po przeprowadzeniu której nadal pozostaje na zwolnieniu lekarskim. J. W. podkreśliła, że otrzymywała wynagrodzenie za świadczoną pracę, czego dowodem są roczne zeznania podatkowe (k. 2 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. o jego oddalenie. Organ rentowy wskazał, że umowa pomiędzy odwołującą a zainteresowaną została zawarta dla pozorów w rozumieniu art. 83 k.c. w zw. z art. 300 k.p. i z naruszeniem zasad współżycia społecznego w myśl art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz jedynie w celu uzyskania wysokich świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zdaniem organu rentowego zgłoszenie roszczenia o zasiłek chorobowy w krótkim czasie po podjęciu zatrudnienia daje podstawę do uznania, że umowa zawarta przez J. W. jest nieważna oraz sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Wobec powyższego decyzją z dnia 3 czerwca 2015 r., nr: (...) organ rentowy stwierdził, że odwołująca nie podlega w okresach od dnia 1 czerwca 2011 r. do dnia 30 września 2013 r. oraz od dnia 21 lipca 2014 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek M. W. (k. 4-5 a. s.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołującą i zainteresowaną łączy relacja rodzinna. Odwołująca jest żoną brata zainteresowanej. J. W. i M. W. utrzymują ze sobą bliski kontakt (zeznania świadka R. Ś. oraz przesłuchanie odwołującej i zainteresowanej k. 33-34 i 45-47 a. s.).

M. W. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. W. zawarła z odwołującą umowę o pracę w dniu 1 czerwca 2011 r. na stanowisku sprzedawca, na czas nieokreślony w wymiarze 1/2 etatu za wynagrodzeniem 693,00 złotych brutto. Umowa ta została rozwiązana za porozumieniem stron w dniu 1 października 2013 r. W dniu 20 lipca 2014 r. zainteresowana ponownie zawarła z odwołującą umowę o pracę na stanowisku sprzedawca, na czas nieokreślony w wymiarze 1/2 etatu za wynagrodzeniem 840,00 złotych brutto. Powyższą umowę strony rozwiązały za porozumieniem stron w dniu 11 marca 2016 r. (akta osobowe k. 44 a. s.).

W związku z koniecznością ustalenia okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. pismem z dnia 28 stycznia 2015 r. zawiadomił odwołującą i zainteresowaną o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie ustalenia prawidłowości zgłoszenia J. W. przez płatnika składek M. W. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i podstaw wymiaru składek. Jednocześnie organ rentowy wezwał odwołującą i zainteresowaną do podania informacji dotyczących świadczenia pracy przez odwołującą oraz do złożenia dokumentów zgłoszeniowych świadczących o faktycznym wykonywaniu przez nią pracy na rzecz zainteresowanej (akta ZUS).

Zainteresowana prowadzi działalność gospodarczą od 1994 roku. Początkowo prowadziła stoisko alkoholowe w sklepie spożywczym przy ul. (...) należącym do jej matki. Ubezpieczona pracowała w sklepie przy ul. (...) od 1 czerwca 2011 r. na stanowisku sprzedawcy oraz zaopatrzeniowca. Do jej obowiązków pracowniczych należało składanie zamówień, obsługa kasy fiskalnej, przyjmowanie towaru od dostawców. Praca była wykonywana w godzinach przedpołudniowych. W sierpniu 2013 roku zainteresowana otworzyła własny sklep spożywczy przy ul. (...), po którego otwarciu spadły obroty w sklepie przy ul. (...). Z uwagi na powyższe nie było podstaw ekonomicznych do dalszego zatrudniania J. W. w związku z czym umowa o pracę zawarta pomiędzy J. W. a M. W. została rozwiązana za porozumieniem stron. Drugą przyczyną rozwiązania stosunku pracy była chęć pomocy mężowi w prowadzeniu firmy przez odwołującą. W dniu 3 października 2013 r. zainteresowana urodziła dziecko. Obroty w sklepie przy ul. (...) wzrosły na początku 2014 roku, w związku z czym zainteresowana poprosiła odwołującą aby ta ponownie podjęła pracę w jej sklepach. Odwołująca rozpoczynała pracę o godzinie 6 rano w sklepie przy ul. (...). Do godziny 8 rano zajmowała się spisywaniem stanu towaru w sklepie oraz uzupełnianiem produktów na półkach. Następnie odwołująca jeździła do sklepu przy ul. (...), gdzie również spisywała stan towaru oraz przygotowywała listę zakupów, po czym jeździła na giełdę oraz do hurtowni (...). Ubezpieczona miała określone obowiązki, które były jej znane i przekazywane regularnie przez zainteresowaną, której podlegała służbowo. Szczegółowy zakres obowiązków do wykonania danego dnia był ustalany codziennie rano

telefonicznie (zeznania świadków R. Ś. i M. M. oraz przesłuchanie odwołującej i zainteresowanej k. 32-34 i k. 45-47 a. s.)

Wynagrodzenie odwołującej za świadczenie pracy na rzecz zainteresowanej wypłacane było w gotówce (akta osobowe k. 44 a. s.).

Pod koniec lipca 2014 roku ubezpieczona przeszła silny atak rwy kulszowej, z powodu którego trafiła do szpitala. Absencja chorobowa ubezpieczonej, za którą zostało wypłacone wynagrodzenie w kwocie 541,21 złotych trwała od dnia 2 do dnia 29 sierpnia 2014 r. Od dnia 10 października 2014 r. J. W. stała się niezdolna do pracy, przeszła operację kręgosłupa, po której wróciła do pracy we wrześniu 2015 roku. (akta osobowe i przesłuchanie odwołującej k. 44 i 46-47 a. s.)

W oparciu o powyższe ustalenia, organ rentowy na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 1 i 2, art. 6 ust. 1 pkt. 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 i art. 38 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 22 § 1 i art. 300 ustawy z dnia 23 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy wydał w dniu 3 czerwca 2015 r. decyzję, znak: UBS/RO/(...), stwierdzającą, że J. W. jako pracownik u płatnika składek M. W. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 1 czerwca 2011 r. do dnia 30 września 2013 r. oraz od dnia 21 lipca 2014 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że strony postępowania nie złożyły wyjaśnień oraz nie przedstawiły żądanej dokumentacji. Oddział podniósł, że podleganie ubezpieczeniom społecznym wynika z faktycznego wykonywania umowy o pracę, a nie z faktu samego jej zawarcia bądź tylko zgłoszenia ubezpieczonego. W ocenie Oddziału zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych miało na celu wyłącznie uzyskanie świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a nie faktyczne nawiązanie stosunku pracy w rozumieniu art. 22 k. p. (akta ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie akt Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, między innymi na podstawie dokumentów złożonych przez odwołującą, zeznań świadków i przesłuchania odwołującej oraz zainteresowanej. Powołane przez Sąd dowody z dokumentów, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, były wiarygodne, korespondowały ze sobą oraz z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny stan faktyczny. Co istotne, strony, w tym organ rentowy, nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z tych dokumentów, należało uznać za mające walor dowodowy i ustalić na ich podstawie stan faktyczny.

Jednocześnie Sąd dał wiarę zeznaniom wszystkich przesłuchanych świadków. Zdaniem Sądu złożone zeznania były logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniały. Potwierdzały one wersję przedstawioną przez odwołującą, przynajmniej w części dotyczącej tych okoliczności, które były świadkom znane. Świadkowie R. Ś. i M. M. potwierdzili fakt wykonywania pracy przez ubezpieczoną na rzecz M. W. na stanowisku sprzedawcy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie J. W. od decyzji organu rentowego z dnia 3 czerwca 2015 r., znak: UBS/RO/(...) jest uzasadnione i podlega uwzględnieniu.

Jedyną kwestią sporną w niniejszym postępowaniu było to, czy odwołująca w okresie od dnia 1 czerwca 2011 r. do dnia 30 września 2013 r. oraz od dnia 21 lipca 2014 r. podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek M. W.. Aby tę kwestię rozstrzygnąć, należało dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 j.t.) zwanej dalej „ustawą”.

Art. 6 ust 1 pkt 1 ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

W myśl art. 13 pkt 1 w/w ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, tj. pracownicy – od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Zgodnie z cytowanym przepisem art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – ubezpieczeniu społecznemu podlegają pracownicy. Stosownie zaś do zawartej w art. 2 k. p. definicji – pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie m.in. umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest – w świetle art. 22 § 1 k. p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem.

W świetle art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich.

W myśl art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

W niniejszej sprawie organ rentowy wskazał, na pozorność umowy zawartej między odwołującą a zainteresowaną, która jest niezgodna z zasadami współżycia społecznego jako naczelną przesłankę odmowy podlegania ubezpieczeniom społecznym przez J. W. z tytułu zatrudnienia w okresach od dnia 1 czerwca 2011 r. do dnia 30 września 2013 r. oraz od dnia 24 lipca 2014 r. W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, zatrudnienie ubezpieczonej nie było pozorną czynnością mającą na celu obejście przepisów prawa. Należy podzielić stanowisko odwołującej, iż zamiarem stron umowy o pracę było świadczenie pracy, a nie uzyskanie świadczeń

z ubezpieczenia społecznego. Sąd Okręgowy badając stan faktyczny sprawy, miał głównie na uwadze przesłanki zachodzące w dyspozycji art. 22 k.p. charakteryzujące stosunek pracy, jakimi są osobiste wykonywanie pracy przez ubezpieczoną, podporządkowanie pracownicze

i otrzymywane wynagrodzenie stanowiące ekwiwalent wykonanej pracy. W literaturze i orzecznictwie z zakresu prawa pracy została przyjęta wykładnia zwrotu ”praca” z art. 22 k.p. jako działalności zarobkowej wykonywanej osobiście przez pracownika, rozumianej czynnościowo – powtarzalnej w codziennych lub dłuższych odstępach czasu, niebędącej jednorazowym dziełem lub czynnością. Praca wykonywana jest na ryzyko oraz pod kierownictwem pracodawcy, co oznacza, że pracownik powinien stosować się do poleceń przełożonego oraz pozostawać do dyspozycji pracodawcy.

Sąd doszedł do przekonania, że wszystkie przesłanki wymienione w art. 22 k.p. zostały spełnione. Ubezpieczona w toku postępowania sądowego udowodniła, szczególnie przy pomocy osobowych źródeł dowodowych, że praca była przez nią wykonywana osobiście. Świadczenie, którzy zeznawali w sprawie potwierdzali, że w okresie zatrudnienia ubezpieczonej widywali ją codziennie na stanowisku pracy w godzinach przedpołudniowych. W związku ze zgromadzonym materiałem dowodowym, Sąd nie miał wątpliwości co do codziennej powtarzalności wykonywanej pracy. Odwołująca rozpoczynała pracę o godzinie

6 rano, zajmowała się spisywaniem stanu towaru w sklepie oraz uzupełnianiem produktów na półkach. Następnie zajmowała się zaopatrzeniem sklepów, jeździła na giełdę po zakupy.

W ocenie Sądu spełniona została również przesłanka podporządkowania pracodawcy. J. W. stosowała się do poleceń przełożonej M. W. oraz pozostawała do dyspozycji pracodawcy w miejscu pracy. Dokumenty złożone przez odwołującą potwierdziły również, że praca była wykonywana za wynagrodzeniem płatnym w gotówce. Wysokość wynagrodzenia była adekwatna do rodzaju pracy świadczonej przez ubezpieczoną.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wyrażonym w wyroku

z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 590/15 „nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę wtedy, gdy pracownik podjął pracę i rzeczywiście ją wykonywał, a pracodawca pracę tę przyjmował”. Natomiast Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lipca 2012 r. w sprawie o sygn. akt II UK 14/12 stwierdził, że „umowa o pracę jest zawarta dla pozorów i nie może w związku z tym stanowić tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli gdy strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Nie można zatem przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, jeżeli pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca tę pracę przyjmował”. Ustalony stan faktyczny sprawy jednoznacznie wskazuje, że umowa zawarta pomiędzy odwołującą oraz zainteresowaną nie była obciążona sankcją nieważności. Odwołująca potwierdziła fakt zawarcia przedmiotowej umowy przedkładając odpowiednie dokumenty, a nadto zeznania wszystkich świadków potwierdziły fakt wykonywania przez nią pracy.

Zdaniem Sądu więzy rodzinne łączące strony umowy, na które powołuje się także organ rentowy w uzasadnieniu odwołania, nie świadczą o pozorności zawartej umowy. Założenie organu rentowego, że członkowie rodziny, którzy nawiązują pomiędzy sobą stosunek pracy dokonują tej czynności dla pozorów ma charakter irracjonalny. Naturalnym jest, że osoby bliskie mogą darzyć się dużym zaufaniem pozwalającym na wypracowanie bardzo dobrej relacji na poziomie pracodawca – pracownik. Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 529/14 potwierdził, że „sam fakt zatrudnienia członka rodziny nie może prowadzić do stwierdzenia, że zawarta umowa była fikcyjna. Kodeks pracy nie zawiera zakazu zatrudniania członków rodziny”.

Należy podkreślić, iż gdyby nawet uznać kontrfaktycznie i kontrprawnie, że umowa o pracę została zawarta dla pozorów oraz z naruszeniem zasad współżycia społecznego, organ rentowy nie przedstawił żadnego dowodu ani nie uprawdopodobnił swojego stanowiska odnoszącego się do braku świadczenia pracy przez pracownika.

Z uwagi na materiał dowodowy zgodnie z którym Sąd przyjął, że odwołująca faktycznie świadczyła pracę, gdzie nie został pogwałcony żaden z obowiązujących przepisów prawa charakteryzujących stosunek zatrudnienia, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. należało zmienić zaskarżoną decyzję uznając, że J. W. jako pracownik u płatnika składek M. W. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. W. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresach od dnia 1 czerwca 2011 r. do dnia 30 września 2013 r. oraz od dnia 21 lipca 2014 r.

Zarządzenie: (...)